

Hvaler Menighetsblad

Herre, jeg vil gjerne takke
for min dag som er fra deg.
Takk for nye muligheter
som du legger foran meg.
Takk for evner, kraft og kall,
takk for løfter uten tall.

Herre, led meg denne dagen,
så jeg ser min nestes nød.
Tal til meg så jeg kan stanse
for å hjelpe slik du bød.
Vis meg tjenersinnets vei,
gi meg kjærlighet fra deg.

Herre, la min dag få være
viet deg og riket ditt,
slik at ord og liv må bringe
videre hva du har gitt.
Før meg dit jeg trenges mest,
bruk meg slik du ser det best.

Nos716

Tekst: Liv Nordhaug 1969

Håpets katedral

Nr. 3 - Høst 2018 - 71. årgang

Innholdsfortegnelse:

Høsthilsen fra Grethe	3
Menighetsrådets leder har ordet	4
Menighetsrådet melder	5
Under himmelbuen	6
Plastic fantastic....?	8
De fant hverandre i «Paradis»	12
Til alle tider	17
Når ord blir musikk... ..	18
Blåtoner i Hvaler kirke!	19
Godt sagt – igjen!	22
Da ungdomsskolen kom til østre hvaler	24
Glimt fra floraen på Hvaler	28
Barnesider	30
Siden sist	34
Bli med Bjørn Sverre Lie til Madagaskar	36
Gudstjenesteoversikt våren 2018	46

Foto side 1, side 8 og siste side: Viz studio

Freden har atter senket seg over Herføl

Høsthilsen fra Grethe

Grethe Hummel

En dansk professor sto foran sine filosofistudentene. Da timen begynte, tok han, uten å si et ord, frem et meget stort og tomt syltetøyglass og begynte å fylle det med golfballer. Så spurte han klassen om glasset var fullt, og de var enige om at det var det.

Da tok professoren en kasse med småstein fram, og begynte å helle dem ned i glasset. Han ristet glasset lett, så småsteinene fordelte seg imellom golfballene. Deretter spurte han igjen studentene om glasset var fullt, og det mente klassen at det var.

Så tok professoren en kasse med sand fram og begynte å helle den opp i glasset. Sanden fylte naturligvis det resterende hulrommet i glasset.

Igen spurte han om det var fullt. Klassen svarte enstemmig ja.

Til slutt tok professoren to kopper kaffe og helte dem begge ned i glasset.

Hulrommet som var mellom sandkornene, ble nå effektivt fylt.

"Nåvel", sa professoren, da studentenes latter var stilnet av. "Hvis dere nå forestiller dere, at dette glasset representerer deres liv.

Golfballene er de viktige ting i livet - deres familie, kjæresten, barn, helse, venner og yndlingspasjoner - de ting som, selv om alle andre ting gikk tapt, og bare disse tingene var tilbake, likevel ville gjøre deres liv fullkomment.

Småsteinene er de andre tingene, som betyr noe - sånn som jobb, hus, bil, hytte og båt.

Sanden er alle andre småting."

Professoren fortsatte: "Hvis dere putter sanden ned i glasset først, er det ikke plass til verken småsteinene eller golfballene. Det samme gjelder i livet. Hvis dere bruker all deres energi og tid på de små ubetydelige tingene, får dere aldri plass til det som er viktig for dere.

Vær oppmerksom på de ting, som er avgjørende for deres lykke. Lek med barna. Pass på helsen! Inviter deres partner på middag. Opplev kultur eller sport, ta en runde til på golfbanen eller gjør noe bra for samfunnet.

Det vil alltid være tid til å gjøre huset rent og ordne avløpene. Ta dere av golfballene først - de ting som virkelig betyr noe. Resten er bare sand."

En av studentene rakte hånden i været og spurte hva kaffen representerte.

Professoren smilte: "Jeg er glad for at du spør. Det er bare for å vise, at uansett hvor fullstappet ditt liv synes å være, så er det alltid plass til et par kopper kaffe sammen med en venn!"

En gammel, velkjent fortelling til ettertanke i hektiske høstdager!

Menighetsrådets leder har ordet:

Einar Morland

Takk for sommeren!

Når dette skrives, regner det på Hvaler. Regnet er etterlengt av mange. Vi har hatt en makeløs sommer med varmt og tørt vær, til fortvilelse for noen og til glede for mange. For vi kan vel ha lov til å glede oss over sol og varme, selv om vi aner at ikke alt står bare bra til med kloden vår? Vi som bor her på Hvaler er stolte over at mange omtaler øyene våre som noen av de fineste perlene i Oslofjorden, og vi ser jo at mange ønsker å tilbringe noen eller mange sommerdager her ute.

På Hvaler er vi midt i smørøyet på mange måter: Vi bor på et fint sted i et velfungerende land, vi har ressurser nok til at alle i dette landet kan leve verdige liv, og vi har kunnskap nok til å vite hvordan vi kan forvalte godene slik at barn og barnebarn også kan leve gode liv. Vi burde kunne kjenne på en stor takknemlighet, men det er ikke sikkert at vi er så flinke til å gjøre akkurat det. Det er så lett å bli bortskjemt når vi har det så godt og det meste blir en selvfølge. En kvinne som jeg kjenner fortalte en gang at hun foldet hendene hver kveld og takket for 5 ting. Etter en tid kunne hun kjenne at dette gjorde noe med henne: Hun ble flinkere til å kjenne på både takknemlighet og glede.

En tysk salme som ofte ble sunget i Ten-Sing-miljøene på 1960- og 1970-

tallet heter kort og godt Danke. Tekst og melodi er av Martin Gotthard Schneider, og slik er teksten i norsk språkdrakt:

*Takk Gud, for vakre morgenstunder,
takk Gud, for hver en dag du gir.
Takk Gud, for det store under:
Du fra synd meg frir.*

*Takk Gud, for alle gode venner,
takk Gud, for hjem og folk og land.
Takk Gud, for hjelp når hat jeg kjenner,
så jeg tilgi kan.*

*Takk Gud, for arbeid og for yrke.
Takk Gud, for gleder på min vei.
Takk Gud, for hvile og for styrke,
alt er gitt av deg!*

*Takk Gud for sorg og motgangstider,
takk Gud, for hvert et trøstens ord.
Takk Gud, for hjelpen når jeg strider,
troens strid på jord.*

*Takk Gud, for ord og sakramenter,
takk Gud, for tro og kjærlighet.
Takk Gud, for gleden din som venter
oss i evighet.*

*Takk Gud, for skriftens klare lære,
takk Gud, at den for meg ble sann.
Takk Gud, jeg vil deg takk frembære
at jeg takke kan.*

Menighetsrådet melder:

Menighetsrådet har fra biskopen fått innvilget en forsøksperiode med **ny gudstjenesteform i Spjørøy kirke fra høsten 2018**, der gudstjenestene blir gjennomført med et ”ungdommelig” uttrykk. Det betyr blant annet at det i Spjørøy kirke vanligvis blir et band som spiller til salmene, og ikke orgel. Vi håper at både unge og gamle finner veien til gudstjenestene, og så får vi finne ut sammen om dette er noe vi skal fortsette med inn i 2019.

De innleide sommervikarene som skulle ha klippet gresset på kirkegårdene våre, kunne i sommer i stedet benyttes til å male Kirkens hus. Takk for jobben!

Foto Kirken.no

Den siste søndagen i august ble den **nye sognepresten i Kråkerøy** ønsket velkommen i Kråkerøy kirke. Hun heter Maria Vassli Gjære. Kråkerøy og Hvaler er felles tjenesteområde for prestene som hører til her. Søndag den 28. oktober vil Maria Vassli Gjære være prest ved gudstjenesten i Hvaler kirke – så da får vi ønsket henne velkommen også til oss.

Bibelen til alle

Nå nærmer det seg!

Bibelen til alle i Østfold er mottoet for en aksjon som skal gå av stabelen i slutten av oktober. Ildsjeler har gått i bresjen for å samle inn penger og kjøpe inn fine bibler som skal tilbys alle husstander i Østfold. Det er en lokal komité som arbeider med aksjonen på Hvaler, og Hvaler menighetsråd støtter opp om denne aksjonen. Vi håper at de blir tatt vel imot, de som kommer og banker på husdørene i Hvaler og tilbyr en gratis bibel!

Så er det er en stor glede å melde at det **synges som aldri før** med de yngste i Hvaler menighets regi:

Tirsdager kl. 17 i Kirkens Hus:
Sangglede-koret
Onsdager kl. 17 i Spjørøy kirke:
Knøttesang
Torsdager kl. 12 i Kirkens Hus:
Babysang med lunsj

Og husk: Du er alltid velkommen i kirken!

Einar Morland

Den prektigklede sommerfugl

Har du kost deg med i fantastisk badevann sommer? Salt og rent vann som har blåst inn til oss, og så varmt det har vært! Tidens sommer, sier folk. De fleste har bodd på verandaen hele sommeren og ikke hatt på seg en eneste sokk på flere måneder.

Føler du likevel på en liten uro? Da er vi to. Hadde vi levd for 100–150 år siden, hadde dette vært et uår. Kornet tørket bort, lite høy til vinterforing av dyr. Lite eller ikke bær i skogen. Eplene skamspist av rognebærmøll, det finnes ikke rognebær på trærne i år her hos oss. De fleste eplene blåste dessuten ned i sommerstormen.

Nå trenger ikke vi å uro oss for om vi har noe å spise til vinteren. Vi bor i et rikt land som har råd til å importere det vi mangler selv, og skulle maten bli litt dyrere i vinter, er det en råd med det også. Annerledes er det for folk i andre land som er mer utsatt enn oss og mer avhengig av avlingene sine.

Neste spørsmål er om tørkesommeren er en tilfeldighet, eller om menneskene er

produsenter eller medprodusenter til dette.

Fossilt brensel er en stor kilde til utslipp av karbondioksid, svovel og nitrose gasser. Industri i hele den vestlige verden og Asia slipper ut uante mengder av ymse avfallsstoffer til luft og vann. Og landbruket har bidratt med monokulturer, sprøyting av gift og stort forbruk av kunstgjødsel. Og her må jeg ta et lite sidespor. Plantevernmidler kaller jordbruket dette. Det høres veldig snilt og tilforlatelig ut. Vernemidler. Det må jo være bra. Dessverre har disse midlene vist seg å inneholde kjemiske forbindelser som ikke er bra for jord, vann, insekter, fugler osv.

Så er det kanskje sånn at naturen kan ta imot ganske mye, kan bearbeide, bryte ned og håndtere en del gift og avfall. Likevel blir det sakte, men sikkert for mye. Og kanskje det er der vi er nå? Vi belaster naturen med for mye?

Vi har fjernet oss mye fra naturen i vår industrialiserte, postmoderne og teknologiske verden. Denne sommeren har minnet oss på at det kanskje ikke er så lurt. Vi er avhengig av en ren og sunn natur, det er naturen som produserer

maten vår. Ikke minst igjennom den fantastiske reaksjonen som skjer i grønne vekster med klorofyll. Inn i blader kommer karbondioksid, vann og sollys, ut får vi oksygen og energi i form av druesukker. Dette er ofte omtalt som verdens viktigste reaksjon og den skjer verden over. Reaksjonen heter fotosyntesen og er en av grunnene til at de store regnskogene er verdifulle og bør bevares. Regnskogene tar opp store mengder med karbondioksid og lager oksygen. Det er også en av grunnene til at grønne planter er energirike og kan være føde for mennesker og dyr. Smart, ikke sant!

Naturen og vi er avhengig av en passe mengde regn og sol, samt av en passe mengde varme og kalde perioder. Naturen trenger at vi viser den respekt og tar hensyn, og vi er avhengig av at naturen og dens prosesser er sunne og livskraftige.

I det hele tatt er naturen et finstemt, sammenhengende mangfold av prosesser hvor næringskjeder henger sammen. Blir det færre mygg grunnet tørke, vokser det opp færre fugleunger for eksempel.

Samspillet som finnes i naturen er så finurlig. Helt ned til de minste byggestenene, cellene, fungerer alt etter plan

og orden, energitransport, energi-behandling, oksygentransport, avfallshåndtering med mer. Jo mer jeg lærer og forstår av samspillet og mangfoldet, jo mer overbevist blir jeg om at det finnes en Skaper, en god Gud, en intelligent kraft. Og det skulle ikke forundre meg om han titter ned på oss med sorg i blikket og rister litt på hodet over hva menneskene gjør med skaperverket.

Vennlig hilsen Mormor

*Den prektigklede sommerfugl
er fløyet fra Guds hånd.
Han ga den gyldne ringer
og røde purpurbånd.*

*Han lærte den å flyve høyt,
høyere enn jeg er.
Den har nok fuglens lyster,
men ei dens dun og fjær.*

*Og alle verdens mennesker
og alle kongebud
ei gjøre kan en sommerfugl.
Det kan alene Gud.*

Henrik Wergeland. Utgitt 4. des 1840.

Plastic fantastic....?

*Kulturrådgiver Solveig Egeland
i Borg bispedømme.*

Plastic fantastic....?

Ja – det tenkte nok de som utviklet alle plastproduktene som etter hvert ”velsignet oss” – masseproduksjon av plastprodukter skjøt fart under 50/60-tallet, men allerede tidlig på 1900-tallet fantes bakelitt.

Og selv om problemet med plastens nedbrytningstid har vært kjent i flere årtier, fortsetter vi å lage plastprodukter. En plastflaske blir her i 450 år, og vil

enda ikke være borte – bare oppløst i mindre og mindre partikler... en bærepose trenger 10–20 år....

Med dette som bakgrunn fikk Borg Bispedømmes kulturrådgiver Solveig Egeland, en idé – hun gikk på tur i sjøkanten ved Brattestø og var oppbrakt over alt som hadde kommet rekende – rekplast..! Som i motsetning til rekved ikke er brukbar til noenting!

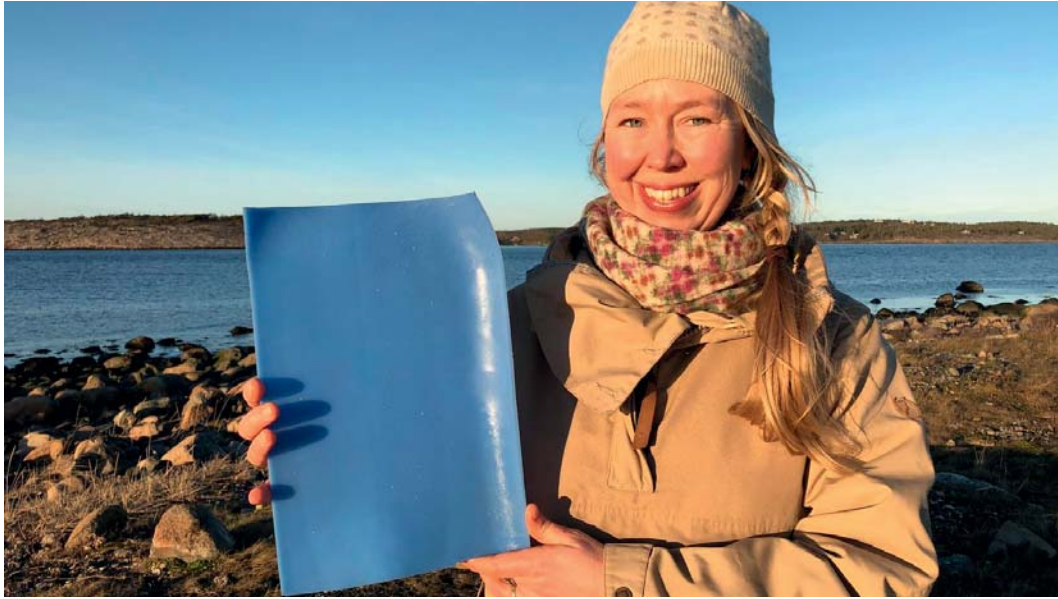
Om en ikke da får en idé hvor nettopp plastens ubukelighet som rekprodukt fokuseres! Solveig gjorde nettopp det – hun så for seg bruk av plastsøppel som skulle vekke oss opp – et flytende byggverk som skulle fortelle at det kunne nytte, om folk gikk sammen og ryddet... Og slik ble en strandtur ved Brattestø til et prosjekt i Borg Bispedømme – med Biskopen som frontfigur.

Det har lenge vært kjent at livet i havet tar skade av all plast, og stort inntrykk gjorde hvalen som måtte avlives på Sotra tidlig i fjor, med plastposer og ei plast-

kanne i magen! Bildene fra Sotra gikk verden rundt, og plast i havet har siden fått stadig større oppmerksomhet.

Og det gjør virkelig Solveigs idé også – HÅPETS KATEDRAL – som altså er:

Et initiativ til en nasjonal dugnad for å reise et åndelig symbolbygg av innsamlet plast fra havet i regi av Borg Bispedømme. Prosjektets visjon er å forvandle vondt til godt og vise at det finnes håp når vi jobber sammen. De neste to årene skal vi reise en katedral med reisverk inspirert av stavkirkene og byggesteiner

Kulturradgiver Solveig Egeland med plast plate.

av plast som vi mennesker har kastet i havet. Katedralen blir et grensesprengende møtested mellom verdensarv og moderne kunst, mellom mennesker på tvers av alder, nasjonalitet og tro.

Havet tilhører jo alle mennesker og er en viktig del av vår overlevelse og hverdag! Det er grenseløst, og binder oss mennesker sammen. Likevel har vi i mange år behandlet havet respektløst og fylt det med søppel. Vi har neglisjert en av de viktigste livsnervene vi har her på jorda. Men det finnes fortsatt håp, for visjonen om Håpets Katedral møter stor velvilje blant alle.

Har du lyst til å bli med? Vi trenger din støtte, og det er mange måter du kan bidra på, så som å rydde på stranda, bli med på pengeinnsamlingsaktiviteter, og er du handy, trengs byggere på Isegran. Du kommer i godt selskap – et lite knippe av støttespillere er: WWF, Greenpeace, Ytre Hvaler Nasjonalpark,

Hvaler kommune, Fredrikstad kommune, Kavlifondet, Kystlotteriet, Kronprinsesse Mette Marit.

«Vi trenger faktisk hele 10.000 plastbiter (A4 størrelse) i hardplast (fra fiskekasser)! Høres jo helt umulig ut, men det er det ikke! Sammen skal vi klare dette, og DITT lille bidrag er derfor utrolig viktig! Bli med oss å bygge katedral! – sammen mot plast i havet»!

Bispedømmets menigheter er naturligvis invitert til å delta i prosjektet, og med havet på alle kanter og med "saltvann i de fleste blodårer", vil Håpets Katedral nok prege Hvaler menighet i tiden som kommer. Planene er under utvikling, - det skal fortsatt ryddes selv om Storesand ser bra ut nå, kommer det en høst og vinter – og det trengs sikkert penger, så innsamlingsaktiviter... Kanskje også foredrag om hvordan bruke mindre plast... (kunne ha vært smart..!)

Det er også en positiv effekt i at "ting

kommer på dagsordenen" – så stadig omtale av prosjektet med positive nyheter om hvordan Håpets Katedral utvikler seg – og er det mulig å få Katedralen ferdig til Bispedømmets 50 års jubileum i mai neste år? Det er også Tall Ships Race til sommer'n. Likeså en miljøkonferanse i Operaen "Our Ocean" – Håpets Katedral ville løftet arrangementet om den kunne ligge utenfor den "hvite stranda i Oslo"... Blir nok mye å fortelle – og Håpets Katedral finnes selvfølgelig på nettet, FaceBook og alle andre steder....

Det er faktisk mulig at Katedralen skal ha sin hjemmehavn her på Hvaler. Og hvem booker den første vielsen...? Fra 1. august er prosjektleder Anne

Skauen på plass, og i september regner vi med at bygginga er i full gang. Byggematerialer er under levering til "verftet" på Isegran – nylig kom 46 massive trerøtter fra Ryfylke som skal bære prammen katedralen skal stå på.

For vel 20 år siden skrev Ulf Jardar "En katedral ved havet" – finnes sikkert hos mange – Nå kan vi få en til – En katedral på havet!

HÅPETS KATEDRAL

Og hva skulle uttrykket "i plast og brast" kunne bety...? Send forslag til dag@plau.no det blir premier.....!

Solveig Egeland og biskop Atle Sommerfeldt.

De fant hverandre i «Paradis»

Øivind Sand (83), lærte å kjøre bil i godt voksen alder. I stor fart gikk det bortover den rette strekningen på Nordenga-jordene, mot Nestangen. Men først hadde han lagt flatt et gjerde og smelt inn i låven oppe på gården de leide øverst i lia mot Belleville. Skjermen hang igjen i låven, og med alle ungene i baksetet feide han bortover. Han hadde fått ei folkevogn av faren, Ole Sand fra Fredrikstad, som syntes at guttungen, som nå snart var 40 år, og hadde en ungeflokk på fem, burde kjøre bil. Ole Sand jobba på Tønnefabrikken i Fredrikstad. Han var god til å tegne og flink med hendene. Det er et talent som både sønnen og barnebarna har tatt godt vare på.

Kari kom fra Frøyland ved Kverneland i kommunen Time på Jæren. På gården Frøyland er det gjort noen av de eldste funn av bebyggelse i landet, men dette ble gravd over og bygd hus på. Kari forteller at familien hennes var veldig positive til bøker og lærdom, og kanskje derfor begynte hun på lærerskolen.

«Paradis»

Øivind og Kari traff hverandre på lærerskolen i Oslo. De bodde begge på elevhjemmet i Pilestredet, som ble kalt for «Paradis», fordi det var så gode forhold der, i motsetning til det studenter opplevde som måtte ut på det private leiemarkedet.

Åttekanten skole som nybygg.

Øivind tok 2-årig lærerskole, og Kari planla 4 år, men da Øivind fikk jobb som lærer i Asker, og de gifta seg og fikk Håvard, og Kari også fikk jobb i Asker, og så tvillingene Vebjørn og Aune i 1966, ble det slutt på studiene. Noen år etter ble de kallet til den nye, og etter hvert så berømte «Åttekanten» skole på Vesterøy. Det var Fredrikstadmannen og bandyspilleren Asbjørn Rummelhoff som ba Øivind Sand å komme. De kjente hverandre godt, og den nye skolestyreren ville skape noe nytt, ikke bare en åttekantet bygning, men en ny pedagogikk. Den gamle tida som forfatteren hadde opplevd, med lærere man bråkte for, var forbi. Nå skulle lærerne bli noen man så opp til, og som ble viktige kulturpersoner, – og skolen et samlingspunkt i lokalsamfunnet. Rummelhoff leste høyt for hele befolkningen, og Sand spilte dukketeater på Åttekanten, 17-mai og på julemessene. Her ble det nedlagt enormt mye arbeid. Man bygde scene i gymsalen. Det var mye kreativitet og entusiasme, og på lærermøtene hver torsdag kveld diskuterte man pedagogikk. Rummelhoff henta inn flere lærere. Jan Frantzen, Eli Sandberg, Sigrid Rummelhoff og Jan Arntzen var blant de første.

Nye tider

Den nye tida på skolen satte mange spor, og folk satte pris på det de så. Anna Helgesen, «Søster Anna», enka etter Olaves Helgesen, tilbød alle lærerne tomt for å bygge hus. «For nå var det så bra med lærerne», som hun sa. De fleste lærerne tok i mot tilbudet og bygde seg hus. Selv bygde hun nytt hus et stenkast unna gamlestua på Sika, og lærer Jan Arntzen overtok og totalrestaurerte det

Asbjørn Rummelhoff.

gamle huset, hvor også forfatteren deltok i 1969.

I 1969, omtrent samtidig med at både Øivind og Kari fikk jobb på Åttekanten, kom tvillingparet Eimund og Ane. Det er to ting som har forandra samfunnet her mer enn noe annet, mener Øivind; Fastlandsveien og Åttekanten, og så Kiwi da. Varehuset i «Øggårn». Det ble slutten på lokalbutikkene hvor folk treftes. Nå er samfunnet individualisert og pulverisert. Det kan gå år mellom hver gang man ser naboer. Lever de? De drar forbi i bil til Øggårn eller byen. Under 17-maifeiringa, som sentraliseres mer og mer, er det ikke alltid lett å finne gamle kjente fra «urbefolkningen», de fra tida før fastlandsveien.

Kari forteller at de største ungene,

Anna Helgesen og Rolf Utgård.

Håvard, Vebjørn og Aune, samla tomflasker på 17-mai og panta, men de hadde aldri penger. De fikk ikke lomme-penger heller, så foreldrene ville vite hvor det ble av pantepengene? Jo, de tok Frank seg av, fortalte de. Frank hadde en hel gjeng som samla og panta for ham.

Innflytterne

Det var mye de ikke hadde så godt lag med, innflytterne. De leide huset på Nordenga i 12 år, men bodde og jobba noen år på Steinerskolen på Grav i Bærum. Da brukte de Nordenga som feriested.

Hverken Kari eller Øivind var vant med sjøen, og ville være trygge på at ungene ikke kom ut for noe, så de ble påmontert redningsvester, eller svømmebelter, som

vi kalte det. De fikk ikke gå noen steder uten. De stilte i bursdagsselskap hos Tore Sandvik med hvite skjorter med tvers-oversløyfe og korkbelter og spilte fotball med de andre guttene. Det var jo bare Tore som var jevngammel i nabolaget, og Håvard, Vebjørn og Aune sloss om å leke med ham, så Kari sendte ham hjem for hans egen sikkerhet.

Mor Kari gikk ofte i kirken, og hadde med seg eldstegutten. De to småbrødrene Vebjørn og Aune ville også, men fikk beskjed om at de måtte vente til de var 3 år. Kari forberedte dem grundig, og forklarte alt som skulle skje steg for steg. Først skulle de ta bussen som bussjåfør Ivar Aleksandersen alltid kjørte. De stilte seg opp borte i svingen, pynta og fine, veldig høytidelig, og venta, men da bussen kom, og bussdøra gikk opp, var det ikke Ivar som satt der, men for anledningen, en annen. Guttene ble nok veldig skuffa. De snudde og gikk hjem igjen, og nevnte aldri kirken mer. Familien ble invitert til juleselskap hos Randi og Ole Utgård. Vebjørn hadde nettopp arva en ny blå frakk med skinnkrage. Den var han så stolt av, at han ikke ville ta den av, og Randi sa han bare kunne beholde den på. Det var varmt inne og han ble rødere og rødere i kjakene, mens han stappa i seg kromkaker som var det beste han visste. Vi ble ofte bedt bort til folk, men bare en gang på hvert sted, forteller Øivind og ler, men hos Wenche og Jan Arntzen, og på Utgård, var de veldig romslige, og der var vi flere ganger. Med fem unger, blir det også mange barnebarn, og Øivind og Kari har stadig besøk og hjelp fra dem.

Kari og Øivind var jo romslige selv. I

Kari og Øivind Sand med sine fem barn.

flere år arrangerte de «Nordenga Grand prix», en utforkonkurranse på «jetski» fra toppen av stien til Belleville og ned forbi huset. Problemet var alle epletrærne som sto tett inntil løypa. De fant ut at de måtte polstre trærne, og tok ut alle madrassene i huset og bandt dem til stammene. Etter konkurransen, fortsatte kjøringa i flere uker så lenge det var føre, og i den tida sov familien på hardt underlag. Det ble satt opp stor plakate på skolen om Nordenga Grand Prix, med gratis boller og saft. Hvem skal bake bollene ville Kari vite? Det er du det mamma! Det kom 40–50 unger. Vinnerne fikk flotte pokaler, som ble gitt av Kåre og Helge Sandvik, som gjennom mange år hadde vunnet masse premier i kappgangkonkurranser.

Jordnære tenkere

Ekteparet Sand er jordnære og praktiske mennesker, men det blir lett en prat om bøker, filosofi og livssyn, når vi snakker med Øivind og Kari.

Jeg slutta folkeskolen i 1964 og fortsatte på realskole og gymnas i Fredrikstad, og fikk aldri oppleve Åttekanten som skole, bare som kulturinstitusjon, og interessert som jeg var i bøker og tanker, ble Øivind Sand en viktig samtalepartner. Vi kunne sitte nesten hele natta og prate, og jeg fikk låne bøker. Mye var om og av konservative forfattere og tenkere som Aasmund Brynildsen og Asbjørn Larsen. Diktsamlingen «Spoon River», av Edgar Lee Masters, gjorde et sterkt inntrykk. Det er lenge siden nå, og på spørsmål om

Kunstneren Øivind Sand.

hvilke bøker han vil fremheve i dag, nevner han raskt Herman Melvilles (1819 -91) «Moby Dick», og Henry David Thoreau's (1817 -62) «Walden-livet i skogene». Det er de to beste amerikanske bøkene noensinne. Hemingway og Steinbeck blir bare smågutter. Russerne har mange store forfattere. Dostojevskij med Brødrene Karamasov, og Leo Tolstoj med Krig og fred, er noen. Det er mye stor europeisk litteratur også. Kafka, Shakespeare, ja og norske selvsagt.

Sommernattskolen

Familien drev «Sommernattskolen» i tilknytning til huset på Neset, og arrangerte konserter i kirkene på Hvaler, med topp musikere fra vennekretsen. Øivind har opparbeida seg et solid posisjon som kunstmaler. Han er selv-lært, og har en veldig spesiell form og uttrykk, ulik det aller meste. Motivene fra Hvaler-skjærgården med båter, sjøbuer og svaberg, er de mest kjente, men også russiske kupler og østeuropeiske

ikonfigurer er et kjennetegn. I sommer har han hatt utstilling i «Kirkens hus» på Skjærhalden, godt besøkt av både fastboende og hyttefolk, og både praten og salget gikk livlig da vi var innom.

Kromkaker igjen

I mange år ble det arrangert sjøbu-utstillinger i Utgårdskilen. Både Vebjørn og Øivind stilte ut der. Fiskerne som eide buene rydda unna garn, tener og annen redskap, og stilte buene gratis til disposisjon for kunstnerne. Det var veldig generøst og flott gjort, kommenterer Kari. Alvilde Kristiansen, forfatterens tante, eide en av buene, og et år kom hun ned med en boks kromkaker til utstillerne. Øivind ble så begeistra, for Kari's kromkaker var både tykke og seige. Det endte opp med at Kari fikk oppskriften av Alvilde, og siden da ble det tynne og sprø kromkaker også der i huset. Strawberry fields forever!

Rolf Utgård

Prosjektkoret

Til Alle Tider

Søndag 11. November kl 18:00 i Spjørøy kirke

Igen inviteres vi til konsert i Spjørøy kirke av Brita Solveig Holmen og Heidi Mong, som sammen med sine sangvenner i år altså kaller sitt arrangement *Til Alle Tider*.

Og som i fjor: *"Vi har ikke noe annet mål enn å få til ett prosjekt per år bare fordi vi liker å synge, fordi vi har det utrolig hyggelig sammen, og fordi vi har lyst til å formidle noe både med sang, bilder og tekster i forhold til tanker om tro og tvil."*

Som før er hovedkonsept og innhold: Vårt liv, vår tro og hverdag. Tidsklemme, tidssluk, langsom tid, glemt tid, min og din tid, tidens tegn, det som engang var og det som er. Alt vi har er her og nå, vi har det alle sammen: **Tiden**.

Dette beskrives gjennom sanger, tekster og bilder.

Koret består av 24 korister samt et band med piano, gitar, bass og trommer. Kor og band kommer fra Hvaler, Fredrikstad og Sarpsborgdistriktet.

Tidligere har vi gjennomført korprosjektene "God Nok" og "Himmel Og Hav". Dette synes vi var så kjekt at vi bestemte oss for nok en prosjektrunde! Denne gang er det Evig Gud:

Til alle tider i hele vårt liv. Konserten er gratis. Mulighet til å gi en gave ved utgangen.

Velkommen til alle
Fra Brita og Heidi!

Når ord blir musikk...

Som lovet i sommerutgaven kommer altså Helga Johanne Størdal og Ole Martin Huser-Olsen på høstbesøk. Utgangspunktet for programmet de har med seg, er ORDET – så konserten viser oss hva en tekst betyr for musikere.

Og mener du at klassisk musikk er noe gammelt, avleggs og ”trøtte greier”, skrevet til støvete tekster fra en annen tid? I så fall bør du ta en tur til Hvaler kirke 3. oktober. Da vil du få høre nyskrevet musikk av nålevende komponister til dikt av fire unge norske poeter. Du har garantert ikke hørt på maken!

Sopranen Helga Johanne Størdal (bor i Fredrikstad) og gitaristen Ole Martin Huser-Olsen (fra Fredrikstad, bor i Sarpsborg) har bestilt musikk av fire av dagens fremste norske komponister, og denne oktoberkvelden kan du høre resultatet.

Komponistene Marcus Paus, Gisle Kvern-dokk, Ewa Serafin og Kjell Habbestad har tolket tekster av poetene Ulrik Farestad, Catherine Blaavinge Bjørnevog, Casper André Lugg og Ruth Lillegraven, og resultatet er blitt like variert og overraskende som tekstene de er basert på.

Størdal og Huser-Olsen har turnert med dette stoffet siden starten av juni og programmet har fått flott mottagelse!

Forfatterne opplever nye sider ved sin egen tekst når den blir tilsatt musikk – fra forfatter Catherine Blaavinge Bjørnevogs reaksjon etter hennes første møte med sin egen tekst i musikalsk innpakning: «Ble heilt satt ut... så hinsides vakkert. Som om boka fikk åndedrett...»

Da treffes vi vel i Hvaler kirke onsdag 3. oktober kl. 19:!

Helga Johanne Størdal og Ole Martin Huser-Olsen.

Billettpris er kr. 100,-.

På menighetens nettsider vil det bli lagt ut lydfiler, så du kan høre... og glede deg!

dag@plau.no

Utover høsten og våren skal de blant annet gjeste Litteraturhuset i Oslo, Asker Kammermusikkfestival, Litteraturfestivalen ÆÅ i Trondheim, VinterRiss i Moss og Dei Nynorske Festspela i Ørsta. Og nå har du sjansen til å høre dem i Hvaler kirke!

Hørt fra salen:

«Heilt nydeleg! Og annleis!» Yngre dame.

«Takk for en veldig vakker og innholdsrik opplevelse!» Yngre mann.

«Dere tilførte Urd og Ruth Lillegraven en ny dimensjon», middelaldrende mann.

Saksa fra forfatter Catherine Blaavinge Bjørnevogs reaksjon etter hennes første møte med sin egen tekst i musikalsk innpakning: «Ble heilt satt ut... så hinsides vakkert! Kvinne; for ein røyst du har! Og arrangementet var så perfekt. Som om boka nett fikk det åndedrettet det skal ha. Ja, som om de er sjølve prinsen som kyssa eplebiten ut av halsen på Snøkvit.»

Blåtoner i Hvaler kirke!

Per Husby

Anne Lande

Ole Jørn Myklebust

Og da måtte det bli Allehelgensaften 31. oktober – ikke knask og knep, men en minnestund med blåtonet musikk med Anne Lande, Per Husby og Ole Jørn Myklebust.

Sentral i dette er Per Husby som er en kjent og anerkjent komponist, arrangør, jazzpianist og akkompagnatør med lang fartstid. Per var her for et drøyt år siden som gjestepianist med Magnolia Jazz-band – og som alle andre: – ”jeg kommer gjerne igjen til denne flotte kirken, - har et lavmælt program for høsten – fint til allehelgen....” og slik ble det!

Per har med seg sanger Anne Lande, som har ”sivil” bakgrunn også som tekstforfatter og psykoterapeut – god ballast når det skal formidles ord som løfter, trøster og minner....

Ole Jørn Myklebust er trompetist og vokalist, kjent blant annet for samarbeidet med Mari Boine og Jonas Fjeld. Og jammen kan han minne litt om Chet Baker også! En minnestund i kirkerommet blir en fin

opplevelse med musikerne Anne, Per og Ole Jørn – se nedenfor hva andre har opplevd:

”Det er dramatikken i et stille uttrykk som våger å gå helt nær det det handler om som treffer meg.

Anne Landes stemme og evne til å formidle slipper forbi alle forsvar – og når rett inn i det innerste rommet ved ikke å forstille seg, men bare være musikk. Befriende!” NRK P2

Anne Lande har virkelig blitt en ny stemme i musikklandskapet.

Vart og sterkt tolker hun sangene, hun evner å formidle varmen og sødmen i tekstene“ Dagsavisen

“intimt, vakkert og direkte.. vakkert og inderlig, - musikk det oser empati av..” Nettavisen, TV2

”med nerve og nærvær. - Formidling og samspill i særklasse.”

Takk til Anne Lande og Per Husby. Synnøve Sakura Heggem, Grundvikforsker og prest i Nesodden kulturkirke.

Anne Lande & Per Husby. Foto Klausine Røtnes.

Røyken kirke nov 2015 - skrevet av poeten Jan I Sørensen:

"Annerledes enn alt, eller landskap i november:

Som å ha kommet fra en øde landevei, for så å se lysene fra byen, slik møtte hundrevis av lys meg da jeg ankom Røyken kirke i kveld, på Allehelgens dag. Jeg var kommet i anledning å overvære kirkekonserten til trioan Anne Lande, Per Husby, og Ole Jørn Myklebust. Klokkene

ringte inn til konsert 19.00 presis. Og den neste timen, for en time!: En solid gjennomført, vakker konsert, uten dødpunkter; Nydelig, og spennende hele veien. Og for en vei: Her var Børli, Jacobsen, Falkeid, Prøysen, Nils Ferlin, men også utdrag fra prosabøker, som Peter Høegs: "Frøken Smillas fornemmelse for snø". Tiden gikk fort, og godt. Med fine, vare kontraster. Landes vakre vokal, og resiteringer, Myklebust lavmælte trompet, hans "scat-sang" til en novelle om en liten afrikansk gutts død: Gåsehud. & Husbys støe pianospill; en Singer symaskin som tråklet det hele sammen, med en rød tråd (avskjed, savn, men også håp) som holdt helt til mål. Tusen tusen takk!

Konserten begynner kl 1900 og billetten koster kr. 200,-

dag@plau.no

Ole Paus til Hvaler kirke!

En liten håndfull ømhet – en annerledes julekonsert!

Torsdag 6. desember kl. 19

Ole Paus reiser alene med sin gitar, så det er en enkel oppsetting, men leveres i Paus sin lune, varme form – velkjent for alle.

Ole Paus trenger ingen nærmere presentasjon eller omtale. På sin egen måte har han preget Norges musikalske scener og satt ord og toner til den norske folkesjelen i en årrekke. Han er en nasjonal skatt!

Billetter legges ut på Ticketmaster – kr 350 +avgift.

dag@plau.no

HVALER TRIVSELSKOR

FAMILIEKONSERT PÅ FLOREN SKOLE

SØNDAG 14. OKTOBER 17.00

BILLETT & PROGRAM KR 100,-
BARN GRATIS ADGANG

Salg av forfriskninger, kaffe & kaker
før konserten og i pausen

LODDSAVG OG FLOTTE GEVINSTER

VELKOMMEN!

Godt sagt – igjen!

Det skrevne ord – og vår oppfatning av hva vi leser – er fortsatt viktig for vår kommunikasjon Slik blir det nok... Dag K. Smemo har forklart mange av våre daglige uttrykk – som alle har sin forankring i bøkene bok!

Og for at temaet skal kunne være håndterbart, har redaksjonen, med forfatterens velsignelse – fått lov til å velge – ikke vrake – så derfor blir utsagnene – og forklaringene – foreløpig alfabetiske....

Vi siterer fra boken med referanse til:

Skriften på veggen
av Dag Kjær Smemo,
Verbum forlag ISBN 978-82-543-1281-0

Vi begynner med noen A'er

Adamseple

Fremste del av strupehodet hos menn. Bibelen forteller at Adam, det første mennesket, lot seg lokke av sin kvinne, Eva, til å spise av treet til kunnskap om godt og ondt. Etter gammel tradisjon mente en at klumpen i mannens hals var et resultat av at en bit av frukten fra kunnskapens tre hadde satt seg fast i halsen til Adam, det ble til ordet adamseple.
• 1 Mos 3,6

Agner. Som agner (som spres) for vinden

Ved tresking av kornaks ble kornet i bibelsk tid kastet opp i luften med en skuffe. Agnene ble da skilt fra kornet og

blåste bort fordi de var så lette. Som bilde brukes uttrykket om noe flyktig, noe som er kortvarig og forsvinner fort.

- Jes 17,13
- Job 21,18
- Sal 35,5

Alene. Det er ikke godt for mannen å være alene

Etter at Herren har skapt mennesket/mannen, ser han at noe mangler. Så skaper han

kvinnen. Forskjellige bibeloversettelser veksler mellom å bruke mannen og mennesket. 1930: mennesket, 1978: mannen, 2011: mennesket.
• 1 Mos 2,18

Alt dere vil at andre skal gjøre mot dere, det skal også dere gjøre mot dem

I denne såkalte gyldne regel i Bergprekenen oppsummerer Jesus loven og profetene.
• Matt 7,12
• Luk 6,31

Aposteljern

Gammeldags kakejern med mønster av de tolv apostlene og deres symboler.

Arbeide. Den som ikke vil arbeide, skal heller ikke spise

Paulus formaner menigheten i Tessalonika til å holde orden i forsamlingen. Noen ville ikke innordne seg fellesskapet. Paulus fant det derfor betimelig med denne formaningen.
• 2 Tess 3,10

Arbeideren er sin lønn verd

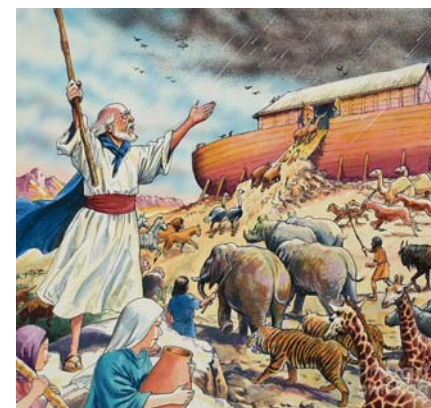
Om å gi rett lønn for et arbeid. I Bibel 2011

heter det nå: For en arbeider er verd sin lønn.

- Luk 10,7
- Rom 4,4
- 1 Tim 5,18

Ark. Noahs ark / paktens ark

Fra latin arca som betyr kiste. Både om Noahs ark og om paktens ark. Betegner et mangfold i samme båt. Også brukt om et sted der en kan søke tilflukt når det er fare for tilintetgjørelse.

Så kommer B'er:

Babel / Babylon

I Bibelen ofte synonymt med et sted for synd og ondskap. I GT i nyere oversettelser heter det ikke lenger Babylon, men Babel. Profeten Jeremia profeterte byens fall. Den ble erobret i 539 f.Kr. av perser-kongen Kyros. I NT brukes Babylon noen steder som dekknavn på Roma og forfallet der. Babylon den store (skjøgen/horen) er et av de uttrykkene som Bibelen bruker om denne ondskapen.
• Jer 51
• Åp 14,8; 17,6; 18,2
• 1 Pet 5,13

Babylonsk fangenskap

Om et langvarig fangenskap, også i

overført betydning, f.eks. talte Luther om kirkens babylonske fangenskap under pavedømmet. Uttrykket går tilbake på Israelfolkets eksil og fangenskap i Babel/Babylon, år 587–538 f.Kr.

- 2 Kong 24,14–15
- Jer 25,11
- Esek 1,1–2
- Matt 1,12

Bank i bordet

Ikke et bibelsitat, men fra gammel overtro når en tror at en kan unngå en ulykke ved å banke i bordet eller ta på tre. Kjent fra mange språk. Skriver seg kanskje fra gamle kirkelige relikvietradisjoner, som mente at det å røre ved en bit av Jesu kors kunne gjøre mirakler. Senere ble dette utvidet til at det hjalp å røre ved noe kirkelig inventar eller ved kirkedøra, bare det var av tre. En viste på denne måten at en søkte beskyttelse under korset.

Barn og barnebarn

Fast uttrykk om slekters gang. Herren fornyer sin pakt med folket og lover at han vil la sin miskunn være i tusen ledd for den som følger ham, men han lar straffen for fedrenes synder komme over barn og barnebarn i tredje og fjerde ledd.
• 2 Mos 20,5–6
• 2 Mos 34,7
• 5 Mos 4,25
• 2 Kong 17,41
• Job 42,16
• Esek 37,25

Barn. Bære et barn under sitt hjerte

Dette vakre uttrykket for å være gravid finnes i et av de apokryfiske skrifter.
• 2 Makk 7,27

Da ungdomsskolen kom til Østre Hvaler

Høsten 1968 ble jeg tilsatt som rektor ved Floren skole. I den anledning noen tanker fra 50 år tilbake. Kanskje vil enkelte pionerelevener huske oppstarten. De var faktisk med og skrev skolehistorie, for lille Hvaler kommune var på manges lepper på den tiden.

Det var vanlig for ungdom fra Hvalers østre øyer å forlate hjemmet etter endt 7. klasse, hvis de søkte videre skolegang. Hybeltilværelse rundt om ble løsenet. Dette ønsket nok politikerne å gjøre noe med, så snart anledningen bød seg. Det hele startet med en skolesentralisering i kommunen midt på sekstitallet. Resultatet ble Floren skole i 1967 og Åttekanten i 1968. Sistnevnte var en ren barneskole, som skulle ta opp i seg elevene vest for Løperen. Floren derimot ble en såkalt kombinert barne- og ungdomsskole. Brekke skole ble nedlagt i 1969, og elevene ble overført til Floren.

Som kjent ble 9 års skolegang i sin tid vedtatt innført i kongeriket, og 1960-årene ble preget av store omveltninger i så måte. Alle kommuner måtte ha innført nyordningen senest 1974. "Hvaleråene" så nok store fordeler ved ordningen, så man var relativt tidlig ute med å innføre den såkalte 6 + 3-ordningen. Det betydde 6-årig barneskole og et treårig løp i ungdomsskolen. – Elevene fra Åttekanten fullførte på den tiden sine tre siste år på Kråkerøy ungdomsskole. – Floren derimot skulle kjøre løpet fullt ut. Ungdommen slapp dermed å flytte hjemmefra før de var ca. 16 år. Det var en ordning som ble godt mottatt av foreldrene, så langt jeg kunne registrere. Den niårige skoleplikten som på sine steder i landet ble mottatt med stor skepsis, ja, til og med mot-

Artikkelforfatter Odd A. Strømmes.

arbeidet, tror jeg man kan si ble omfavnet i Østfolds eneste øykommune.

Skolestyret måtte ansette en rektor med godkjent utdanning og kompetanse for å gjennomføre innføringen av det nye skoleslaget. Det var mange formelle ting som måtte ivaretas, og skoledirektøren var bl.a. pålagt å følge opp ansettelseskravene som ungdomsskoletrinnet krevde. Etter hvert ble det ganske mye som måtte på plass for å få til et godt skolemiljø og en god læreplass for kommende slekter.

Det som gjorde denne rektorstillingen litt spesiell, var at skolestyret hadde vedtatt at så vel Åttekanten som Floren skulle bryte tvert med gamle, arkitektoniske tanker når det gjaldt skolebygg. Begge skolene skulle bygges som såkalte åpne skoler, dvs. ved Floren skulle *ungdomstrinnet* ha en åpen planløsning. Nytenkingen kom fra daværende skoleinspektør Rolv Tvedtnæs, som nok var blitt inspirert fra USA. Store og små åpne arealer skulle gi fleksibilitet og gode løsninger til

beste for det pedagogiske nybrottsarbeidet, som helt klart måtte bli følgene. Nyvinninger innen norsk skole var ikke det som hadde preget vår konservative institusjon gjennom årene, så nye tanker og muligheter fristet en del yngre pedagoger – helt klart. En helt ny skoleordning var på trappene, og da så flere arkitekter og pedagoger muligheter for å tenke nytt. Tanken om læreren som kunne låse seg inne på sitt klasserom og nærmest være enerådende, var i ferd med å forsvinne. Det tradisjonelle klasserommet forsvant med de åpne arealene. Stikkordet for gode løsninger kom heretter gjennom samarbeid. Flere hoder finner ofte bedre veier mot et felles mål.

Floren fikk altså bygd et stort åpent areal uten vegger. Bruken av dette rommet måtte pedagogene finne løsninger på via fleksibelt inventar og forskjellige pedagogiske opplegg. Arkitektene Arntsen & Solheim i Fredrikstad, som tegnet Åttekanten, påtok seg også å bygge ut Floren. Det åpne rom – kalt landskapet – ble gjort ferdig, og så var det opp til oss pedagoger å fylle det med best mulig innhold.

Det ble ganske så mye å ta tak i under selve påbyggingen, der elevene hele tiden var på skolen, samtidig som man skulle tenke pedagogikk og finne gode løsninger med tanke på fremtiden. Vi bare måtte være kreative, da det ikke fantes læremidler som passet inn i de nye lokalitetene. Innkjøp av inventar f.eks. ble meget viktig. Her trengtes ganske andre løsninger enn vanlige firkanterede pulter.

Det ble mange møter og drøftinger, men jeg vil påstå at vi fikk til ganske mye ved å samarbeide på tvers av fag og klassetrinn. Spritduplikatoren ble flittig benyttet til egenproduserte "læreverk". Det kunne nok til tider bli vel mange ark å ta vare på for elevene, men stort sett gikk det bra.

Etter hvert kom det flere åpne skoler rundt om, og de sentrale myndigheter kom med læreverktilbud til disse skolene.

IMU – Individuell matematikkundervisning – og NISK – norsk i sammenholdte klasser – hjalp lærerne i så måte. Man fikk da flere hefter å velge mellom, og farger og vanskegrad gjorde det enklere å velge rett for elevene. – Husk at den gang hadde vi kursplaner i ungdomsskolen! – Det sentrale organet – *Forsøksrådet* – var svært interessert i å følge oss, og erfarne skolefolk derfra besøkte oss. Det ble seminarer og andre tilbud etter hvert som flere kommuner valgte åpne planløsninger.

Selvstendighet og egeninnsats lærte de fleste elevene seg til etter hvert. Den største administrative oppgaven hadde dog læreren, som hele tiden måtte holde styr på hvor elevene befant seg i "pensum". – Mange av elevene fra den tiden husker sikkert godt virvaret som kunne oppstå den første tiden, før man kom inn i systemene. – Men elevene var sporty og taklet dette fint. Verre var det nok for foreldrene som ikke lenger klarte å hjelpe sine håpefulle med hjemmeleksene. Det ble altfor mye nytt for dem også. Jeg våger likevel en påstand: Elevene likte dette. Jeg hørte aldri klager fra noen.

Ungdomsskolen skulle ha karakterer og eksamen, både muntlig og skriftlig. Vi var følgelig i en helt annen situasjon enn Åttekanten. Ved Floren måtte vi stadig arrangere prøver og tester for å se hvor elevflokken befant seg. Standpunkt karakterer skulle også alle ha, så lærerne hadde litt av en oppgave i dette skolesystemet. Men jeg hadde det bestemte inntrykk at lærerne trivdes til tross for stor møtevirksomhet og egeninnsats fra hver enkelt. Og det ga resultater. Elevenes eksamensresultater lå ikke tilbake for andre skoler.

Det åpne rommet var helt annerledes enn det elevene var vant med. Det var teppe på gulvet, så elevene kunne sitte på gulvet i grupper og samarbeide, hvis de ønsket det. Dette var lyddeppe, og det var nødvendig når mange elevgrupper skulle være der samtidig. Elevene måtte disiplinere seg selv

Tone Fløisbonns første dag på barneskolen, mens byggearbeidet på ungdomsskolen pågikk for fullt.

for å unngå støy og prat. Ellers var det sofa-krok, det var sitteterninger m.m. – kort sagt rommet skulle innby til trivsel. Jeg tror mange av elevene likte seg svært godt, og de var med på å skape et fint miljø i det åpne landskapet. Kanskje viste våre elever seg som relativt selvstendige i den videre skolegang?

”Veggene” var bokreoler på hjul, som kunne flyttes slik lærerne ønsket. Tavlene var likedan. Stort sett synes jeg det gikk bra i tilbakeblikkets tegn. Jeg underviste selv i landskapet i tysk og kristendom, og jeg mener fortsatt at fleksibiliteten i rommet ga meg og elevene muligheter til variasjon og utfordringer. I kristendom (9. klasse) lagde jeg en arbeidsbok med svar bygd på læreboken vår. Elevene kunne da arbeide sammen i grupper. Det var neppe alle pedagogene i landet som syntes det var en god løsning – oppgavesamling der elevene kunne se fasiten uten å jobbe seg frem til et svar. Også i kristendom da, gitt. Andre lærere gjorde tilsvarende i sine fag. Interessant og lærerikt også for læreren.

Hvor kom så elevene fra? De fleste var selvsagt bosatt på Kirkeøy, men vi hadde også elever fra Herføl og S.Sandøy + en elev

fra N. Sandøy. I tillegg hadde vi elevene fra Asmaløy krets, som kom med ferge over Løperen og buss fra Korshavn. Foreldrene valgte Floren fremfor Åttekanten pga en lærer-/foreldrestrid gjennom flere år.

Det må nevnes at Hvaler den gang hadde manges øyne rettet mot seg. Åttekanten hadde neppe en uke uten besøk fra fjern og nær. Så mange besøkende hadde vi aldri på Floren, for det var tungvint å nå oss med ferge fra Kråkerøy. Det tok tid å besøke Floren. Men vi ga et godt tilbud til gjestene våre når de først kom, og det var mange celebre gjester som ville se hvordan en ungdomsskole kunne håndtere det åpne rom. Skolekjøkkenet vårt lagde mat, og elevene serverte de besøkende. Det ble også et fint pedagogisk opplegg. Og gjestene skrøt selvsagt av servicen de fikk. Kjente skolesjefer og politikere tok gjerne turen til Kirkeøy, før de dro hjem og faktisk anbefalte åpne ungdomsskolebygg. Kollegiet på Floren hadde utvilsomt vært oppfinnsomme og kommet med mange gode ideer og innspill overfor sentrale personer innen skoleutbyggingen på 70-tallet.

Kommunen var på norgeskartet – helt

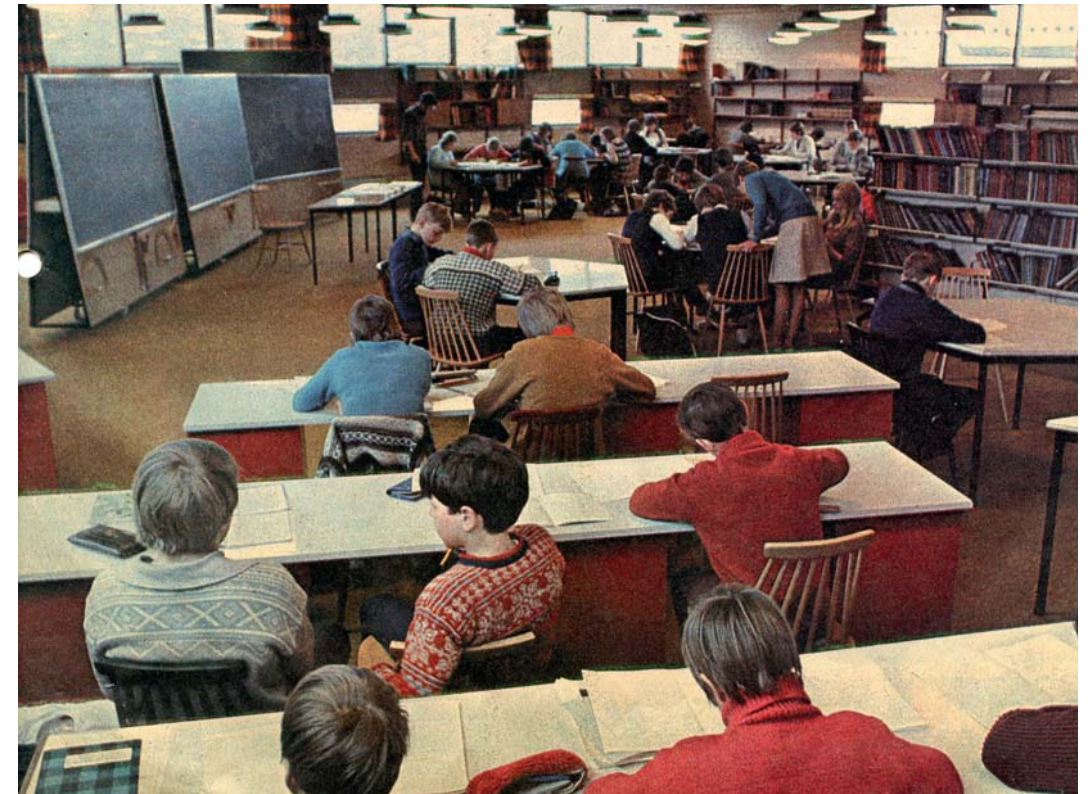
klart. Det ble etter hvert flere reportasjer fra skolekommunen Hvaler. A-magasinet og kjente billedblader og de store løssalgsavisene lagde helsides reportasjer omkring Floren og miljøet der. Og lokalavisene lå ikke etter i så måte. Mange er de elever som ble avbildet i landsdekkende aviser den gangen. Rektor ble invitert rundt i landet for å holde foredrag om nytenking og erfaringer vi hadde gjort. Bl.a. ble ungdomsskolen i min hjemkommune Råde bygd som en delvis åpen skole. Det skjedde etter at jeg ble invitert til et åpent møte, der moderne skolebygg ble diskutert. Og det skulle altså bli mange både små og store kommuner som satset på nye arkitektoniske skolebygg etter å ha besøkt Hvaler.

Åttekanten og Floren skole, med sine elever og lærere, dannet helt klart en start på noe som spredte seg over det ganske land i 60- og 70-årene. Selv forlot jeg Floren skole i

1972 for å bygge opp en stor åpen ungdomsskole i Oppland. Flere kommuner omkring Gjøvik satset på den tiden på skoler med åpne planløsninger.

Så kan man spørre hvorfor disse tankene om fleksibilitet og samarbeidskrevende skolebygg etter hvert ble tonet ned. Det overlater jeg til andre å finne ut av. Dog har nok skolebygging de senere årene igjen tatt opp i seg noe av det Floren og Åttekanten representerte, har jeg erfart. Skolebygging i dag er ikke lenger store bygg med lange korridorer og firkantede klasserom. Og læreren er ikke lenger den ensomme personen innenfor fire vegger. Kanskje var elevene og lærerne på Floren med og skapte litt skolehistorie? Vi var i alle fall de første i kongeriket til å tenke nytt og gjøre erfaringer innen pedagogikkens veier. Skolebygningene inviterte til det og ga muligheter til det.

Odd A. Strømnes

Sakset fra Aftenposten 13.06.1970. Foto Bjørn Fjørtoft.

Glimt fra floraen på Hvaler

Fager knoppurt (Centaurea scabiosa)

Tekst: Einar Morland. Bilde: Egil Michaelsen (www.markblomster.com)

På Hvalers mange blomsterenger finner du ofte fager knoppurt, noen ganger også sammen med den nære slektningen engknoppurt (*Centaurea jacea*). På avstand kan de begge minne om tistler, men knoppurtene er tornefrie. Den fagre knoppurten har vakkert finnet bladverk, i motsetning til den vanlige knoppurten, som for det meste har enkle blader uten finner. Slektsnavnet *Centaurea* har sammenheng med det greske navnet på kentauren, dette mytiske vesenet som var halvt menneske og halvt hest. Artsnavnet *scabiosa* forteller at planten har vært benyttet som medisinsplante mot skabb. Knoppurtene blomstrer fra juli til langt ut på høsten, og begge blir vanligvis en halvmeter høye. Den fagre knoppurten kan noen ganger strekke seg opp til metershøyde, og engknoppurten kan på tørre voksesteder kanskje nøye seg med å bli 30 – 40 cm høy. Begge er flerårige, så du finner dem på de samme voksestedene år etter år. Før blomstene har åpnet seg, kan knoppene

minne litt om kongler. Engkongle er da også et av de mange dialektnavnene på knoppurtene. Knoppurtene tilhører kurvplante-familien, der blomstene ofte er kompliserte konstruksjoner med rørkroner i midten og tungekroner ytterst i ring rundt rørkronene. (Prestekragen er et fint eksempel med sitt gule øye av rørkroner i midten med hvite tungekroner rundt kanten). Knoppurtene har bare rørkroner, men de er av to slag. De rørkronene som sitter ytterst rundt kanten er sterile, sirlig utformet som små trompeter med 5 fliker ytterst. Det er disse som gir knoppurtene sitt litt uryddige kosteaktige utseende. Begge disse to knoppurtene er litt kresne på jordsmonnet og vil helst ha jord med noe kalk. Rundt Oslofjorden og i de store dalførene østpå er begge forholdsvis vanlige, men de finnes ikke på det ytre vestlandet. Der vokser det isteden en nær slektning, den svarte knoppurten (som barn leker malerkost med), men det er en annen historie!

HVALER KOMMUNE

FNs Internasjonale dag for eldre mennesker.

Rådet for eldre og funksjonshemmede i Hvaler Kommune markerer Eldredagen 2018.

**Onsdag 3. oktober kl. 16.00–19.00
i kantina på Dypedalsåsen.**

Det blir enkel middagservering, samt kaffe og kaker.
Lett underholdning og allsang.

Arrangementet er gratis.

Trenger du transport, ta kontakt med:

- For Østre Hvaler: Egil Adolfsen mobil: 478 71 295
Hjem: 69 37 92 67
- For Vestre Hvaler: Lill Chlasen mobil: 416 00 954.

Påmelding til Hvaler kommune, servicetorget, tlf. 69 37 50 00
innen 26.9.2018.

*Råd for Eldre og Funksjonshemmede
Hilde Løkkeberg
utvalgsleder*

Barnesider

Mari - superdyktig utøver i discojazz og slowdance

Mari Håkonsen bor på Hauge på Vesterøy. Hun er 20 år og student på Høgskolen i Østfold. Mari skal bli lærer og har begynt på sitt andre studieår i Halden denne høsten. I fritiden er dans i genrene freestyle discojazz og slowdance, hennes store hobby. Mari danser på høyt nivå og konkurrerer både i inn- og utland. I juni deltok hun i VM! Litt av en bragd å bli så god!

-Fortell om konkurransen, Mari!

-Jeg var i Blackpool i England fra 22. - 25. juni og konkurrerte i The Worlds i genrene freestyle discojazz og slowdance. Her deltok dansere fra mange forskjellige land for å konkurrere mot hverandre. Det er en konkurranse man må kvalifisere seg til, noe jeg gjorde i Norge i februar. Det var veldig gøy å delta, men det ble lange dager med mye venting. En dag var arrangørene over seks timer forsinket, så jeg danset ikke første runde før kl. 22 om kvelden og måtte holde på til langt utover natta. Jeg brukte ventetiden til bl.a. å varme opp og se på de andre som danset. Det er mye inspirasjon å hente fra de store konkurransene, så jeg passet på å få med meg så mye som

mulig. Konkurransene er bygd opp slik at alle danser innledende runde. Noen må ut, og deretter konkurrerer man runde etter runde helt til finalen.

I freestyle discodjazz- og slowdancekonkurranser er vi mange dansere på gulvet samtidig, ca. 15. I viktige konkurranser som The Worlds er det ca. 20 dommere på gulvet sammen med danserne i de innledende rundene, og dobbelt så mange i semifinaler og finaler. Alt for å dømme rettfærdig. De har klare regler de dømmer etter, bl.a. ser de på deltagerens dansetrinn, teknikk, spenst og utstråling.

Jeg kom til kvartfinalen i The Worlds, og er kjempegodt fornøyd med plasseringen. Konkurransen er knallhard. Det var en flott opplevelse å være med! Veldig lærerikt.

-Ble du kjent med andre dansere?

-Nei, jeg var mest sammen med de norske danserne som jeg kjente fra før. Vi var fire dansere fra Danse-

loftet i Fredrikstad, i tillegg til flere fra andre danseskoler i Norge.

-Når begynte du å danse?

-Jeg begynte med barnedans da jeg var to år, og har holdt på siden. Jeg begynte å konkurrere da jeg var 10 eller 11 år. I begynnelsen var det mest for gøy. Etter hvert som jeg ble eldre og rykket opp i de forskjellige ferdighetsklassene ble det mer og mer seriøst. Dansen betyr veldig mye for meg, og det er den jeg bruker aller mest tid på i hverdagen. Jeg trener dans ca. fire til fem ganger i uken, i tillegg styrke- og kondisjonstrening. Jeg konkurrerer vanligvis en gang i måneden.

-Hvilke planer har du i høst?

-Planen nå er å delta i verdens største freestylekonkurranse, «Disco-Kid» i Blackpool i desember. I tillegg er denne sesongens største konkurranse i Norge, «Årets danser», et stort fokus. «Årets danser» blir arrangert i Sandbekk-hallen, Lillestrøm.

-Gleder du deg?

-Jeg gleder meg alltid til konkurranser, jeg setter meg nye mål jeg ønsker å nå. Men det er også mye nerver, særlig spent er jeg mens jeg venter på å danse første runde. Selv om jeg har konkurrert i mange år nå og vet akkurat hva som skal skje, er

jeg like nervøs hver gang. Jeg både gleder og gruer meg, rett og slett en god blanding.

-Dere har så flotte drakter!

-Alle dansere har forskjellige drakter for å få oppmerksomhet på gulvet. Man har ikke lov til å ha drakt i det hele tatt når man er i den laveste ferdighetsklassen, da konkurrerer man i treningstøy. I den nest laveste klassen kan man ha drakt, men den må være uten glitter og steiner. Glitter og steiner er kun lov i de tre høyeste ferdighetsklassene.

Foto: Utlånt av Mari

-Kan du fortelle litt om musikken dere danser til?

-I freestyle discojazz danser vi til musikk med raskt tempo. Det er som regel sanger som er populære der og da som blir mikset raskere. I slowdance danser vi til musikk med et mye lavere tempo.

-Underviser du i dans?

-Jeg underviser i barnedans og freestyle på Danseloftet i Fredrikstad, noe jeg synes er veldig gøy ved siden av å danse selv. Jeg begynte å undervise da jeg var 13-14 år og har fortsatt med det siden.

-Dans er sikkert en aktivitet du anbefaler barn?

-Dans er en fin aktivitet for barn fordi man får brukt hele kroppen, forbedrer bevegelse og kondisjon, i tillegg til at man har det veldig gøy. Det finnes mange forskjellige grener innenfor dans, så de aller fleste vil finne en type som passer, uansett om man ønsker å konkurrere eller ikke. I tillegg er det en veldig sosial aktivitet og man får venner i alle aldre!

Lykke til med høstens dansekonsurranser, undervisning og studier, Mari!

Ellen

Det er hundrevis av spurver

Det er hundrevis av spurver,
tusen millioner,
de smetter og de spretter rundt
ved skog og vei.
Det er hundrevis av spurver,
tusen millioner,
og Gud kjenner hver og en,
og Gud kjenner meg.

Det er hundrevis av blomster,
tusen millioner,
de lyser opp med farget topp
ved skog og vei.
Det er hundrevis av blomster,
tusen millioner,
og Gud kjenner hver og en,
og Gud kjenner meg.

Det er hundrevis av stjerner,
tusen millioner,
vi ser hver natt hvor de ble satt
på himlens vei.
Det er hundrevis av stjerner,
tusen millioner,
og Gud kjenner hver og en,
og Gud kjenner meg.

Det er hundrevis av mennesker,
tusen millioner,
og Gud kan huske navnet
på oss hver for seg.
Det er hundrevis av mennesker,
tusen millioner,
og Gud kjenner hver og en,
og Gud kjenner meg.

Barnesalmeboka 111.

Velkommen til BABYSANG

Hver torsdag kl. 12-13.30, i Kirkens Hus, Storveien 12, Skjærhalden.

Babysang er et musikalsk tilbud med sang, musikk, rim, regler, bevegelse og stimulering av sansene. Babysang er for barn opp til ett-års alderen ifølge med mamma, pappa eller kanskje bestemor og bestefar. Vi starter med lunsj med god tid til prat og hygge.

Oppstart for høsten 2018: Torsdag 13. september.

For spørsmål og kontakt: Grethe Johannessen,
Tlf. 48236847 og e-post: gre.jo@live.no.

Velkommen til store og små!

Den norske kirke

Hvaler menighet

SIDEN SIST

30. mai: Ut i det blå tur til «hver gang vi møtes» gården Vestre Kjærnes.

Blomstergudstjeneste med Knøttesang og et blomsterkor av voksne i Spjørøy kirke 17. juni. Vigdis Djupang og Svein Erik Gundersen, Fredrikstad, ledet og akkompagnerte blomsterkoret.

22. juni: Andakt med Magnolia Jazzband – nesten! Nok en gang har Hvaler menighet invitert til Midtsommerjazz – også i år med Magnolia Jazzband i Hvaler kirke.

Hakkebakkeskogen i Spjørøy kirke 27. juni. Egner trekker fortsatt fullt hus - og kirke! Stor stemning blant alle generasjoner – Og store som små fikk is på veien ut! Stor takk til Hvalers Lionsklubber, Sanitetsforeningen og kommunens kulturkontor, som sørget for fri adgang!

Romanser og operaperler i Hvaler kirke 11. juli. Nok en gang kan vi notere oss de besøkende artisters begeistring for vår kirke – flott å synge her! Og de var det, men det hadde vært plass til flere. Maria Steinsvik, Hjørdis Helena Oftestad, Morten Fredriksen ga alt, og de som kjente sin besøkelsestid fikk en flott konsertopplevelse!

SIDEN SIST

I likhet med så mange tidligere år, var det også i sommer allsangkveld i Hvaler kirke. Bjørnar Spydevold og Tore E. Thorkildsen stod for solo og duettsang. Ken Phillips trakterte flygelet sammen med Toril Nordby. Maria Schorpen spilte orgel. Fullsatt kirke deltok i allsangen. Kristin Nielsen og Lasse Rasmussen deltok med trompetspill.

Sommeravslutning Spjørøy kirke 15. august Magne Kaspersen og sangvenner inviterte til et allsidig program, og for de som hadde glemt, kom teksten på veggen! Takk for nok en hyggelig sangstund i kirken!

Søndag kveld 29. juli var det Olsokfeiring. Gudstjeneste i Hvaler kirke og grøtservering på tusenårsstedet. Litt i underkant av 100 mennesker var med på feiringen.

Søndag 26. august var det en helt «førsteklasses» familiegudstjeneste i Brottet. Det var utdeling av 6-års bok og barnekoret Knøttesang bidro til en fin opplevelse i det fantastiske høstværret. Etter gudstjenesten var det aktiviteter for store og små og bespisning på brygga. Takk til Speider'n, Brottet, Kystmuseet og alle som bidro til denne fine søndagen.

Bli med Bjørn Sverre Lie til **Madagaskar**

Har du lyst til å oppleve et annet land og et sjeldent folkeliv, så bli med den erfarne Madagaskar-misjonæren og Hvaler-gutten Bjørn Sverre Lie (hytte på Strandbakken) til verdens 4. største øy ved påsketider 2019!

Reiser fra Oslo 17. april og kommer hjem 4. mai.

Se reiserute, pris, m.m. på www.madagaskar-reiser.no eller ring Bjørn Sverre tlf. 901 90 951. Håper at vi kan dele disse gledene sammen!

Hvalerdamer på tur med sykkeldrosje på Madagaskar.

FONUS

BEGRAVELSESBYRÅ GRAVSTENER

Fredrikstad - Moss - Råde - Rygge - Sarpsborg

Telefon 03024 - fonus.no

HVALER
FLEX

Skal du handle, til frisøren, eller kanskje besøke en venn som bor et stykke unna?

Flex bestillingsreise kan hente deg utenfor døra di og kjøre deg dit – helt gratis.

Husk bestillingsfrist

GRATIS

bestillingsreise

 flexhvaler.no

 facebook.com/flexostfold

 69 12 54 80 (vanlig takst) eller
03177 (egne takster hos din telefonoperatør)

#SPØR OSS

Et godt hjem skaper gode minner.
Finn ditt.

Når tiden er inne for et nytt kapittel, ønsker du å finne en kjøper som verdsetter ditt hjem like høyt som du gjorde. Det er her vi kommer inn i bildet. Et flertall av boligselgere som mottar tilbud fra PrivatMegleren, velger å selge sin bolig gjennom oss.

Finn ut hvorfor. Spør oss om tilbud ved ditt boligsalg.

PRIVATMEGLEREN
FREDRIKSTAD

Wilbergjordet 2, 1605 Fredrikstad • Tlf. 97 17 86 20
www.privatmegleren.no/fredrikstad

NORDEAS EIENDOMSMEGLERKJEDE

Nordea

HVALER BREDBÅND AS

Fiber til Hvalersamfunnet

Vil du ha
superraskt bredbånd
med kapasitet for
fremtiden?

Internett-TV- Strømmetjenester -
Bolialarm - etc

Meld din interesse på: www.hvalerbredband.no

Kontakt: post@hvalerbredband.no / Telefon 6937 9100

JØLSTAD

begravelsesbyrå
Fredrikstad og omegn

Benjamin Nordling

Svein Åge Johansen

Hans K. Helgesen

Birgit Groth

Vakttelefon 69 130 130 (24 t)
Farmannsgate 10

www.jolstad.no

Lokaleid begravelsesbyrå

**SE VÅRE NYE
NETTSIDER PÅ
WWW.LIERSHUSFLID.NO**

Liers Husflid

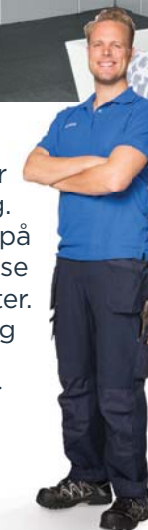

Ivar Lier AS, Nygaardsgt. 49-51, 1607 Fredrikstad
Telefon 69 31 67 06 / 69 31 63 39
e-post: post@liershusflid.no
www.liershusflid.no / www.lokenbunaden.no

DIN LOKALE RØRLEGGER

Om du skal reparere et **KLOSETT**, skifte **KJØKKENKRAN**, eller drømmer om **NYTT BAD**, så kan vi hjelpe deg. Kom innom vår butikk på Vesterøy på Hvaler og få tips og inspirasjon, og se et bredt utvalg av baderomprodukter. Våre rørleggere har lang erfaring, og velger du oss er du sikret at jobben utføres i henhold til gjeldende lover og forskrifter.

EGEN GRAVEAVDELING

Vår maskinpark er tilpasset de fleste typer graveoppdrag fra minigraver til sjølekter for sjøarbeider.»

**BADEMILJØ
HVALER RØRLEGGERBEDRIFT AS**

Fastlandsveien 16, 1684 Vesterøy 69 37 56 60
Avd. Skjærhalden Storveien 16, 95 07 51 20
post@hvaler-ror.no / www.hvaler-ror.no

Bademiljø
BEST PÅ BAD

HER FOR
deg

Ellen

Ulf

Cathrine

Bjørnar

Terje

David

Jarle

Borge Begravelsesbyrå
Ellen Margareth Bye
Tlf. 69 34 53 35
Biveien 21, 1658 Torp
emargarb@online.no

Fredrikstad
Begravelsesbyrå
Klomet, Johansen Etabl. 1885

Telefon hele døgnet: **69 31 30 62**
Veumveien 51, 1613 Fredrikstad
www.fredrikstadbeg.no
E-post: post@fredrikstadbeg.no

LARS EGIL LANDE
MEK. & SVEIS

Lars Egil Lande

mob.: 91 88 38 97
e-post: lelande@online.no

Skjelsbu 14
1684 Vesterøy

Mesterhjelp Skjærhalden

Monica Valen

MANGE ØNSKER EN ENKLERE HVERDAG!
– Og det er jobb å få..!

I vel ett år har Monica nå vært på farten med sin kongstanke «alt for en enklere hverdag» – og hun har virkelig truffet blink!

"Jeg hater i si nei – men nå er dagene fulle, og det er jobb å få for den som vil gjøre rent, stelle planter ute og inne, pusse vinduer, handle, og være følgesvenn når det trengs – kort sagt bistå med de fleste av dagliglivets oppgaver. Og så treffer du hyggelige mennesker – for det er de – alle som vil ha en enklere hverdag!"

Ring meg på 403 06 155 eller titt inn på nettet:
www.mesterhjelp-hvaler.no <<http://www.mesterhjelp-hvaler.no>>

Har du lyst til å **syng** i kor?

Knøttesang møtes hver onsdag kl. 17-17.45 i Spjærøy kirke.
Et koselig korttilbud til deg som er mellom 4-9 år.
Stikk gjerne innom på en øvelse!

Velkommen.
Hilsen Gladys og Ellen

Fra foreningslivet på Hvaler

SJØMANNSMISJONEN

15.10. - 19.11.
Kirkens hus kl. 19.
Velkommen!

1. SØNDAG I ADVENT

etter lysmessen i Hvaler kirke,
salg av kaffe, saft og kaker
på Kirken hus.
Velkommen!
Hilsen sjømannsmisjonsmedlemmene

STRIKKEKAFÉ

20.10. - 17.11.
Kirkens hus kl. 11-14.
Velkommen!

FORMIDDAGSTREFF

24.10 kl. 11. Kirkens Hus
28.11 kl. 14. Misjonsmesse på
Vesterøy bedehus

STRIKKEKAFÉ PÅ VESTERØY BEDEHUS

12.09 - 24.10 - 21.11 - 19.12
Vi starter kl. 19. og slutter kl. 21:30
Kontaktperson:
Hanne Moe tlf. 990 33 434
Velkommen!

NOR MISJON

06.09. - 04.19. - 01.11. - 06.12.
Kirkens hus kl. 18.
Velkommen!

SØNDRE KIRKØY MISJONSFORENING FEIRER I ÅR 125 ÅRS JUBILEUM

30.09. - 28.10. - 25.11.
Kirkens hus kl. 17.
Velkommen!

STRIKKEKLUBBEN

Asmaløy bedehus den første torsdagen
i måneden kl. 19.
Vær velkommen!
Kontaktperson: Anne Marit Kolbeinsen,
Mobil: 414 72 251.

ASMALØY MISJONSFORENING

Samlinger på Asmaløy bedehus den
siste mandagen i måneden kl. 19.
Velkommen!
Kontaktperson: Anne Hvalgård,
Mobil: 995 83 695

VESTERØY MISJONSFORENING

Har møter på Vesterøy bedehus
annenhver mandag kl. 18.
Kontaktperson: Bjørg Johansen
Tlf.: 69 37 62 89
Mobil: 916 68 528
Velkommen!

Siste frist for stoff til adventnummeret 20.oktober.

Misjonsmesse

Vesterøy bedehus 28. november

Formiddagstreff - formiddagsmøte kl. 12.

- Tore E. Thorkildsen og Olav Ruud deltar med sang og spill
- Representant fra misjonsforeningene på Hvaler ønsker velkommen
- Knut Lande, tidligere regionleder for Det norske misjonsselskap, Østfold, er møteleder
- Andaktsord
- Bevertning, -kaker og kaffe
- Loddsalg
- Salg av håndarbeid, varer fra misjonsmarken, hjemmebakete kaker m.m
- Fellessang

Familiemøte kl.17.30.

- Representant fra misjonsforeningen på Hvaler ønsker velkommen
- Knut Lande er kveldens møteleder
- Kort andakt for liten og stor
- Bevertning, - kaker, saft, kaffe
- Sangglade barn deltar
- Loddsalg
- Salg av håndarbeid, varer fra misjonsmarken, hjemmebakete kaker m.m
- Hovedtrekning

Velkommen!

Hilsen misjonsforeningene på Hvaler

Gudstjenester høsten 2018

Alle gudstjenester begynner kl. 11, hvis ikke annet tidspunkt er oppgitt

7. okt	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd. Hauglum.
14. okt	Spjærøy	Ny gudstjeneste med dåp og nattverd. Lokale sangere og musikere. Søndagsskole. Hummel.
21. okt kl. 18.	Spjærøy	Ung gudstjeneste. Bønnvandring med nattverd. Konfirmanter og ungdommer i ledertrening deltar. Kirkekaffe. Sørle Eriksen og Hummel.
28. okt	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd. Søndagsskole. Det er Kråkerøys sokneprest Maria Vassli Gjæres første gudstjeneste på Hvaler, og vi ønsker henne velkommen med kirkekaffe i Kirkens Hus.
Lør 3. nov kl. 13.	Spjærøy	Minnegudstjeneste i forbindelse med Allehelgen. Alle navn på dem som er gravlagt på Hvaler siden Allehelgen 2017 blir lest opp. Det tennes et lys for hver enkelt. Det blir anledning til selv å tenne lys for noen man savner. Thorkildsen og Hummel.
4. nov	Hvaler	Allehelgensgudstjeneste med dåp. Det blir også en minnemarkering i denne gudstjenesten. Søndagsskole. Thorkildsen og Hummel.
11. nov	Spjærøy	Ny gudstjeneste med nattverd. Lokale sangere og musikere. Hummel.
18. nov	Spjærøy	Familiegudstjeneste. LysVåken. Sangglede-koret deltar. Sørle Eriksen og Hummel. Kirkekaffe.
25. nov	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd. Søndagsskole. Vassli Gjære.

Du er alltid velkommen i kirken.

DEN NORSKE KIRKE

Hvaler menighet

<https://kirken.no/hvaler/>

Kirkekontoret

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

Tlf: 69 37 90 37

post@hvaler.kirken.no

Hvaler Sokn

Einar Morland, leder

Gilboveien 13, 1680 Skjærhalden

Tlf: 934 07 085

emorlan@online.no

Hvaler menighetsblad

Kirkekontoret,

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

Ansvarlig utgiver:

Hvaler menighetsråd

post@hvaler.kirken.no

Kontonummer 7050.06.20976

Redaksjonskomité:

Ragnar Bjørck, Einar Morland,

Grethe Hummel, Dag Plau og

Ellen Bjørnvall Vikar

Ansvarlig for annonsesalg:

Dag Plau. Tlf: 952 27 449

Trykk:

Møklegaards trykkeri AS

Fredrikstad

info@moklegaard.no

Ansatte:

Grethe Hummel,

sogneprest

Tlf: 474 79 731

grethe@hvaler.kirken.no

Ken Phillips,

kirkemusiker

Tlf: 414 69 147

keph@hvaler.kirken.no

Marius Sørle Eriksen,

trosopplærer

Tlf: 450 01 305

marius@hvaler.kirken.no

Terje Moen,

kirketjener

Tlf: 954 57 722

temo@hvaler.kirken.no

Marianne Haugholt,

kirketjener

(i permisjon)

Jenny Schorpen,

vikar for kirketjener

Tlf: 907 13 680

Lars Tangedal,

kirkeverge/daglig leder

Tlf: 474 79 730

lars@hvaler.kirken.no

